

از جنس آدمیان

تالیف: فاطمه جهانگشته

جهانگشته، فاطمه	
از جنس آسمان / تألیف: فاطمه جهانگشته. - مشهد: سخن گستر،	
۱۳۸۵.	
۲۰۸ ص،	
ISBN: 964-477-154-0	۱۵۰۰۰ ریال
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.	
۱. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷. - شهیدان، ۲. شهیدان. -	
ایران. - پآزمندگان. - خاطرات، ۳. جنگ ایران و عراق،	
۱۳۵۹-۱۳۶۷. - خاطرات، الف. عنوان،	
۹۵۵	DSR ۱۶۲۵ / ج ۹ الف ۴
/۰۸۴۳-۹۲۲	
م ۸۴-۴۶۸۸۵	کتابخانه ملی ایران

ژوئیه

ناشر :	سخن گستر
نام کتاب :	از جنس آسمان
نویسنده :	فاطمه جهانگشته
ویراستار :	مجتبی سالاری
طرح جلد :	محمدرضا میری
شمارگان :	۲۰۰۰ جلد
نوبت چاپ :	اول / ۱۳۸۵
چاپ :	ژیان
قیمت :	۱۵۰۰ تومان
شابک :	۹۶۴-۳۷۷-۱۵۴-۰

این کتاب با حمایت سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران
خراسان رضوی به چاپ رسید.

فهرست

۱۳	سخن نویسنده
۱۵	پیشگفتار
۲۳	شهیدان زنده‌اند الله اکبر
۲۵	تذکره‌ی کربلای بابا
۲۷	چشمه‌ی شهادت
۲۹	قصر فاطمی
۳۱	توسن باران
۳۴	هندوانه‌ی شب یلدا
۳۷	کاش زودتر آمده بودم
۳۸	جامانده از سفر
۴۰	نم خاک تو
۴۲	بال در بال
۴۳	یک عالمه گل سرخ
۴۵	شیرینی شهادت

۴۶	 وعده
۴۹	 پیشگوی
۵۰	 تعبیر خواب
۵۱	 عروج سفارشی
۵۳	 برای آخرین بار
۵۴	 وعده‌ی سفر
۵۶	 قاب خنده
۵۷	 غسیل الملائکه
۵۹	 امداد غیبی
۶۰	 مسافر بهشت
۶۱	 آسمان حمد
۶۲	 قرص شفا
۶۵	 ندای شهادت
۶۶	 عاشورای شهادت
۶۸	 لحظه‌ی موعود
۷۰	 لیخند بابا
۷۱	 وجعلنا
۷۳	 حنابندان
۷۶	 سومین شهید
۷۸	 جنازه گم شده
۸۰	 شفای بیمار
۸۲	 زنده در تاک‌ها

۸۳	چشمه‌ی آسمانی
۸۵	گل محفّدی
۸۶	لباس دامادی
۸۷	پهانه
۸۸	جام بهشتی
۸۹	گل سفارشی
۹۰	امداد الهی
۹۱	نگهبان خواهر کوچولو
۹۲	پل صراط
۹۳	زائر خدا
۹۴	معمار مسجد
۹۵	عروسی ملائک
۹۶	آتش و آب
۹۷	تنهایم نگذارید
۹۹	پیش بینی
۱۰۰	همدل
۱۰۱	تشییع جنازه‌ی غیرعادی
۱۰۲	گمنام
۱۰۳	هجران
۱۰۴	همسفر عاشورایی
۱۰۵	پیا بابا
۱۰۶	یا شما هستم

۱۰۷	پرچمدار کربلا
۱۰۸	روایای امام زمان (عج)
۱۰۹	تذکره‌ی بهشت و وصال
۱۱۰	دیدار
۱۱۲	مقتل دیدار
۱۱۳	مسافر کربلا
۱۱۴	موعظه
۱۱۵	پیوندهای آسمانی
۱۱۶	اقتدا به شهادت
۱۱۷	خبر
۱۱۸	مهمانان بهشتی
۱۱۹	دسته گل
۱۲۰	همدم خواهر
۱۲۱	دیدار در شب عاشورا
۱۲۲	دلذاری
۱۲۳	گلایه
۱۲۴	نوید شهادت
۱۲۶	روضه‌ی حضرت قاسم
۱۲۷	آموزش قرآن کریم
۱۲۸	اجازه ملاقات
۱۲۹	ورزش صبحگاهی
۱۳۰	لباس سیاه

۱۳۱	طنین یا حسین (ع).....
۱۳۲	وقتش که رسید.....
۱۳۳	ساعت دوازده.....
۱۳۵	هدیه.....
۱۳۶	پرچم دار حسین (ع).....
۱۳۷	مهمانی.....
۱۳۸	چراغ روشن.....
۱۳۹	جایگاه بهشتی.....
۱۴۱	پلاک.....
۱۴۳	قاب عکس.....
۱۴۵	سفر کربلا.....
۱۴۶	مادر فرزندان من.....
۱۴۸	بهشت فضل.....
۱۵۰	و این.....
۱۵۳	نقاشی یادگاری.....
۱۵۴	رؤیای سبز.....
۱۵۵	عرقچین.....
۱۵۷	دست خالی برنگشتم.....
۱۵۹	پرواز مثل کبوتر.....
۱۶۰	حلیم نذری.....
۱۶۱	شام عید.....
۱۶۳	رؤیای صادقہ.....

۱۶۴	حجله‌ی دامادی
۱۶۶	پرچمدار
۱۶۷	آقا امام زمان (عج) منتظر است
۱۶۸	دیدار مادر
۱۶۹	گل نیلوفری
۱۷۰	گل شکسته
۱۷۱	همچون قندشیرین
۱۷۲	سفر کریلا
۱۷۳	سرانگشت مقدس
۱۷۴	زبان شفا
۱۷۵	شفا
۱۷۶	از جاییت بلندشو
۱۷۷	النگوی خرد شده
۱۷۸	احساس کردم شهید شده است
۱۷۹	بی تابی نکنید
۱۸۱	جای من خوب است
۱۸۲	پذیرایی بعد از شهادت
۱۸۳	خبر با واسطه
۱۸۴	لیاس
۱۸۶	سه عدد سیب
۱۸۷	من صحنه‌ی شهادت پدرم را دیدم
۱۸۸	پیام برادر

۱۸۹	 شهید زنده
۱۹۰	 سؤال و جواب فرزندان پدر
۱۹۱	 در انتظار کریلا
۱۹۳	 من زنده‌ام
۱۹۴	 گمشده
۱۹۵	 کمک به وسیله‌ی قرآن
۱۹۶	 پدر در حرم مطهر رضوی (ع)
۱۹۷	 زیارت
۱۹۸	 غرفه‌ی سوم صحن آزادی
۱۹۹	 من می‌دانستم
۲۰۰	 تن آغشته به خون
۲۰۱	 دوستی تا لحظه‌ی شهادت
۲۰۲	 فضیلت زیارت عاشورا
۲۰۳	 می‌را از گناه
۲۰۴	 میزبان هیئت
۲۰۶	 سفارش

سخن نویسنده

آنچه پیش روی شماست، حاصل تلاش چند ساله‌ی بسیاری از همکارانم در معاونت پژوهش و ارتباطات فرهنگی سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان خراسان رضوی است در زمینه‌ی گردآوری خاطرات و وقایعی که بر شهدای عزیز و خانواده‌های گرانقدر آنان گذشته است.

بعد از تألیف و چاپ کتاب «نماز عاشقان»، که عاشقانه به ساحت مقدس همه‌ی شهدا تقدیم گردیده بود، بر آن شدم تا از میان مجموعه خاطراتی که به همت یاران همدل و هم آوا جمع آوری شده بود، گزیده‌ای را به زبان ساده و نثری ساده‌تر جمع آوری و تألیف نمایم. خدای را سپاس گزارم که توفیق این خدمت ناچیز را نیز به این بنده‌ی بی‌بضاعت عنایت فرمود.

در این مجموعه سعی شده است کرامات شهدا و رویاهای صادقانه‌ی آن به معراج رفتگان و خانواده‌های معظم آن‌ها بازآفرینی گردد.

کار که آغاز شد در لابه لای اوراق جمع آوری شده، با شهود
صادقانه‌ی خود شهدا برخورد، شایسته ندیدم که از آن‌ها نیز بی
تفاوت بگذرم؛ خوابهایی که به واقع رؤیاهایی روحانی و شهودی
آسمانی بودند. بالاخره این مجموعه گرد آمد و به پایان رسید. کم و
کاست آن را بر من ببخشایید و به دیده‌ی اغماض بر آن بنگرید.

فاطمه جهانگشته

مهر ماه ۱۳۸۴

پیشگفتار

شخصی ناشناخته وارد زندان می‌شود. زندانیان قبلی، از کارگران دربار بودند. تازه وارد را نمی‌شناسند ولی او را اهل کار نیک می‌یابند. آنها خواب‌هایی دیده‌اند که می‌دانند معنایی دارد اما خود را شایسته‌ی تعبیر نمودن آن نمی‌دانند. تازه وارد نیک کردار، مناسب این کار است. من در خواب دیدم که شراب آماده می‌کنم.

و دیگری می‌گفت: «من مشاهده کردم که نانی را بر سرم گذاشته‌ام و پرندگان از آن می‌خورند. تاویل این مشاهدات را به ما بگو؛ تو را از نیکوکاران یافته‌ایم»^(۱).

این ماجرا در قرآن نقل شده است. تازه وارد، همان حضرت یوسف(ع) است. اما زندانیان نه موقعیت او را می‌دانند و نه خانواده‌اش

را می‌شناسند. آنها فقط می‌دانند که خوابشان حتما معنای خاصی دارد و خبری از آینده می‌دهد؛ این را نیز می‌دانند که تنها نیکوکاران به این معنا آگاهی دارند و البته حضرت یوسف به درستی معنای خواب آنها را می‌گوید. در سوره‌ی یوسف، دو خواب دیگر نیز هست. در ابتدای سوره، یوسف کم سن و سال برای پدرش نقل می‌کند در خواب دیده است که خورشید و ماه و یازده ستاره، او را سجده می‌کنند. پدر به محض شنیدن این خواب، متوجه موقعیت ممتاز این کودک می‌شود. او را بشارت می‌دهد که برگزیده‌ی درگاه الهی است و دانش «تأویل احادیث»^(۱) را از حضرت حق خواهد آموخت و البته این مرتبه آن چنان بالاست که رشک حاسدان را برخواهد انگیخت. زندگی یوسف در قرآن با مشاهده‌ی این خواب شروع می‌شود و با آشکار شدن معنای آن پایان می‌یابد.

در خواب دیگر، ملک مصر در خواب می‌بیند هفت گاو لاغر، هفت گاو فربه را می‌خورند و نیز هفت خوشه گندم سبز و با طراوت و سپس هفت خوشه خشک^(۲). خواب‌گزاران دربار را می‌خوانند. آنها می‌گویند: «دانش ما به این خواب‌های پراکنده تعلق نمی‌گیرد.» اما با میانجی‌گری هم سلولی سابق یوسف، او به بروز هفت خشک‌سالی در بی هفت سال پر باران و برکت اشاره می‌کند و همین تعبیر خواب است که یوسف را از زندان به دربار می‌برد و از تهمت‌ها تبرئه می‌کند. از قرآن به خانه‌ای می‌رویم که قرآن در آن نازل شده است. فاطمه (سلام‌الله‌علیها) در خواب می‌بیند کودکانش - حسن و حسین - ذبح می‌شوند. غمگین می‌شود. نزد پیامبر می‌رود و خوابش را تعریف

۱. سوره‌ی یوسف، ۶/۱۲

۲. سوره‌ی یوسف، ۴۳/۱۲

می‌کند. علاقه به این دختر عزیز و تسلط بر ملک و ملکوت، چنین حادثه‌ای را رقم می‌زند: «ای رؤیا! کجایی؟» خواب در قالب انسانی ظاهر می‌شود. «آیا تو به فاطمه این بلا را نشان داده‌ای؟» جواب خواب رؤیا منفی است. «ای اضغاث! کجایی؟» خواب پراکنده و بی‌بنیاد، ظاهر می‌شود. «آیا تو به فاطمه این بلا را نشان داده‌ای؟» جواب او مثبت است. «چرا چنین کردی؟» می‌خواستم او را اندوهگین کنم. رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) به دخترش رو می‌کند: «گوش بده! این خواب ارزشی ندارد!»^(۱)

به دوره‌ی حاضر بیاایم. خواب و ویژگی‌های آن از موضوعات پربحث روان‌شناسان است. پدر روان‌شناسی معاصر، «فروید» نام دارد و مشهورترین شاگرد او «یونگ» است. «یونگ» نظر استادش را در مورد خواب این گونه نقل می‌کند: «او خواب را فقط نوعی دیوار تلقی می‌کند که پشت آن چیزی با کمال دقت پنهان شده است.»^(۲) «یونگ» معتقد است: «فعالیت روحی نه فقط وجود دارد، بلکه عین وجود است.»^(۳)

و از واکنش‌های ظاهر گرایانه‌ی گروهی از مردم نگران است: «تعصب عمومی بر ضد خواب، فقط یکی از نشانه‌های غفلت از درک ارزش فعل و انفعالات روحی بشر به طور کلی است.»^(۴) «حقیقت این است که ماهمیشه روی کوه آشفشان زندگی

۱. بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۹۱؛ به نقل از لوح فشرده‌ی نورالانوار، نسخه‌ی ۱.

بحارالانوار، حدیث ۱۸۵ و ۳۰۶.

۲. روان‌شناسی و دین، کارل گوستاو یونگ، ترجمه فواد روحانی، شرکت انتشارات

علمی و فرهنگی، تهران، چاپ سوم، ۱۳۸۲، ص ۲۷.

۳. همان مأخذ، ص ۱۱.

۴. همان، ص ۱۶.

می‌کنیم.^(۱) «یونگ» به معنای رمزی خواب پی برده است و این معنای نمادین را کاملاً حقیقی می‌داند: «من در این باب شک دارم که آیا باید خواب را چیزی غیر از آنچه هست تلقی کنیم... در نظر من، خواب همان چیزی است که هست.^(۲)» جالب توجه است که او از قول بومی‌های آفریقای شرقی نقل می‌کند که: «آنها به من اطمینان دادند که هیچ وقت خواب نمی‌بینند و خواب دیدن را از امتیازات رئیس قبیله و پزشک جادوگر می‌دانستند^(۳)». و البته می‌توان این نظر را بدین گونه تفسیر کرد که در نگاه آنان، خواب‌های معنادار جایگاهی بسیار ارزشمند دارد و تنها انسان‌های والامقام به آن دسترسی می‌یابند.

ذهن انسان- و به تعبیر دیگر نفس یا جان یا روح- در عالم خواب می‌تواند دوگونه رفتار داشته باشد؛ در گونه‌ی عالی‌تر می‌تواند به عالم لطافت و موجودات هم‌سنگ خود برود، کسب اطلاعات کند و سپس موقع بیداری دوباره با جسم پیوند یابد. این نوع خواب‌ها خیلی کم اتفاق می‌افتد، اما شفافیت و وضوح بالایی دارد و معمولاً پس از بیداری و حتی سال‌ها به یاد انسان می‌ماند. در همین خواب‌هاست که ما گاهی اطلاعاتی از آینده به دست می‌آوریم، یا صورت پنهان قضیه‌ای را که هم اکنون واقع شده است در می‌یابیم و یا به اطلاعات دقیق و نابی دسترسی پیدا می‌کنیم.

اما عالمی که نفس یا جان انسان به آن جا می‌رود، کجاست؟ رفت و آمد به آن عالم، در خواب، لحظه‌ای انجام می‌شود؛ پس نباید فاصله‌ی زمانی و مکانی زیادی با ما داشته باشد.

۱. همان، ص ۱۵.

۲. همان، ص ۲۷.

۳. همان، ص ۱۸.

اما نوع دیگر خواب، زاینده‌ی قوه‌ی تخیل خلاق ماست. حساسیت‌های ما در امور روزانه در عالم خواب بازسازی می‌شود. نکته‌ی شگفت‌آور آن که این نوع خواب به طور کامل توسط ما همچون یک فیلم یا نقاشی، طراحی و کارگردانی می‌شود. تصویرهای منفرد از عالم بیداری کپی برداری می‌شود و به صورت حیرت‌انگیزی با هم ترکیب و طراحی می‌گردد و این همه در حالی است که شخص خواب بیننده در عالم بیداری ظاهراً چنین مهارت‌هایی ندارد.

می‌توان نتیجه گرفت که اولاً: خواب، نشان‌دهنده‌ی میزان گسترده‌ی توانایی‌های خلاقانه‌ی تک تک انسان‌هاست. ثانیاً: با تحلیل نوع خواب‌هایی که می‌سازیم، می‌توانیم به حساسیت‌ها و علاقه‌های خود پی ببریم. سوم: استقلال جان ما را اثبات می‌کند. چهارم: آن که در بند این خواب‌ها بودن، گاهی موجب بروز مشکلات روحی می‌شود. پنجم: بیشتر بودن خواب‌های نوع دوم نسبت به نوع اول، بیان‌گر ناتوانی ما در رسیدن به عالم حقایق برتر است. ششم: آن که رفت و آمد به این عالم خواب، بسیار ساده و راحت است، به صورتی که گاه باور نکردنی به نظر می‌رسد.

به نظر می‌رسد که جان از عالمی است و جسم از عالم دیگر؛ زیرا گذر زمان در این دو عالم یکی نیست. جسم در زمان دنیا زود پیر می‌شود، گویا جان اصلاً پیر نمی‌شود. شخصیت ما از کودکی تا نوجوانی و جوانی و میان‌سالی و پیری، کاملاً یکسان است، فقط تجربه‌ها و دانسته‌ها و حالاتش تغییر می‌کند.

اما عالم خواب کجاست؟ در رویای صادقانه، طراحی صحنه‌های خواب از ما نیست. ما در آن جا تنها یک بیننده هستیم. علاوه بر آن که معنا دهی تصاویر آن جا همچون عالم دنیا نیست، گویا در آن جا

رمز مفاهیم عوض شده است و تعبیر خواب از این جا ناشی می‌شود.

معنای اشیا تغییر می‌کند. چرا چنین است؟

دوش دیدم به خواب که ماهی بر آمدی

تعبیر رفت که کارت به دولت حواله است^(۱)

چرا آب در این دو عالم دو معنا دارد؟ و یا ماه و سبزی و...؟ آیا هر دو معنا حقیقی است و یا یکی حقیقی و دیگر مجازی؟ و در این صورت، کدامیک حقیقی است؟ دریافت تصاویر یا اخبار آینده، چگونه واقع می‌شود و چگونه تفسیر؟ خواب‌های سوره‌ی یوسف از این قبیل است و برای هر یک از ما نمونه‌هایی شخصی وجود دارد.

اما به یقین، شهدا جزو برترین بندگان خدای مهربان هستند^(۲) و هم ردیف انبیا و صدیقان^(۳). اگر نوعی از پیامبری با وحی در خواب همراه است^(۴) و رؤیای صادقه یک جزء از هفتاد جزء نبوت، پس یقیناً شهدا با این رویاهای حقیقت‌نما مرتبط هستند و ادامگی این بحث به مجالس وسیع‌تر واگذار می‌شود.

آنچه در این مجموعه گرد آمده است، تنها قطره‌ای از دریای خواب‌های شهیدان و نزدیکان شهیدان است. نخواستند با این خواب‌ها ادعای خاصی را مطرح کنند؛ که طرح ادعا براساس خواب،

۱. دیوان حافظ

۲. شهید و شهادت در قرآن و حدیث، ترجمه‌ی جواد عباسی، نشر شاهد، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۴، ص ۲۵۰ (فوق کل ذی بربر حتی یقتل فی سبیل الله فاذا قتل فی سبیل الله فلیس فوقه بر - رسول خدا صلی الله علیه و آله) و نیز فصل هشتم از همین کتاب.
۳. سوره‌ی نساء، ۶۹/۴ (و من یطع الله و الرسول فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقاً).
۴. سوره‌ی صافات، ۱۰۲/۳۷ (یا بنی انی اری فی المنام انی اذبحک فانظر

ماذاتری قال یا ابت افعل ما تؤمر).

امری ناپسند است. تنها خواسته‌اند به بخش دیگری از زندگی شهدا و خانواده‌هایشان، نگاهی دیگر بیندازند.

سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران خراسان رضوی بر اساس رسالت خود در احیای یاد شهیدان، چاپ این مجموعه را در دستور کار قرار داد و سرکار خانم جهانگشته با همت ارزشمند خود به کندوکاو در پرونده‌های شهدا پرداخت و بازنویسی خاطرات برگزیده را بر عهده گرفت. در پایان نیز بنده مأمور نوشتن این مقدمه شدم. حاصل این تلاش همین است که پیش رو دارید؛ نقد اثر با شما. خدایارتان.

در طریقت، رنجش خاطر نباشد می بیار

هر کدورت را که بینی چون صفایی رفت، رفت^(۱)

جواد عباسی

مشهد الرضا (علیه السلام)، ۸۴/۷/۱۴

والحمد لله رب العالمین